

راهبردهای تنظیم بازار و ذخیره کالاهای اساسی

نسیبه زارعی^۱

چکیده

تنظیم بازار محصولات کشاورزی در دنیا به دلیل حساسیت کالاهای اساسی و مسئله امنیت غذایی، اهمیت بالایی نسبت به دیگر کالاها و خدمات دارد. در کشور ایران شرکت‌های مابشر دولتی، شرکت پشتیبانی امور دام، شرکت بازرگانی دولتی ایران و سازمان مرکزی تعاون روستایی متولی تنظیم بازار کالاهای اساسی هستند. دو شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران و پشتیبانی امور دام و سازمان تعاون روستایی متولیان خرید و ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی اساسی و استراتژیک هستند. عدم توزیع مناسب انبارهای دولتی و خصوصی در استان‌ها بر اساس پراکندگی جمعیت یکی از بزرگ‌ترین مسائل این شرکت‌هاست. به همین دلیل، برای برخی از استان‌ها و شهرها با جمعیت بالا و ظرفیت پایین انبارها از استان‌های حامی استفاده می‌کنند. این مسئله باعث افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل می‌شود. انبار کردن کالاهای اساسی وارداتی پس از تخلیه در بندر امام خمینی^(۹) نیز بر شدت این مسئله افزوده است. از این رو راهکارهایی ناظر بر شرایط پیش رو برای تنظیم بهتر بازار محصولات بخش کشاورزی در راستای تأمین امنیت غذایی پیشنهاد می‌شود که عبارت از ثبت و تدوین آمار و اطلاعات واقعی و دقیق بخش کشاورزی به صورت داده‌های تاریخی و سری زمانی، مدیریت هوشمند توزیع کالاهای اساسی، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در بخش کشاورزی و حمایت از تولید داخلی است.

واژگان کلیدی: تنظیم بازار، بخش کشاورزی، کالاهای اساسی، شرکت‌های مابشر دولتی.

مقدمه

سیاست‌های تنظیم بازار به دو گروه سیاست‌های داخلی و مرزی تقسیم می‌شود. سیاست‌های داخلی شامل سیاست‌هایی با هدف تنظیم بازار با استفاده از کالاهای داخل کشور از طریق سیاست‌های قیمتی مانند سیاست‌های تثبیت قیمت، قیمت کف، قیمت سقف، قیمت تضمینی، سیاست ذخیره احتیاطی، سیاست پرداخت جبرانی و صندوق تثبیت قیمت و درآمد است. سیاست مرزی نیز شامل پرداخت یارانه، محدودیت و اعمال تعرفه‌های وارداتی و صادراتی است. سیاست‌های داخلی اغلب با هدف تعیین و تثبیت قیمت در داخل گرفته می‌شود. تثبیت قیمت برای اهدافی

تنظیم بازار، قیمت و مقدار تعادلی در راستای ایجاد تعادل برای حفظ رفاه حال مصرف‌کنندگان و حمایت از تولیدکنندگان در بازار را مشخص می‌کند که اغلب توسط دولت کنترل و نظارت می‌شود. دولت با استفاده از قیمت و مقدار کالا تعیین می‌کند که چه نوع بنگاه‌هایی می‌تواند وارد بازار شود. هدف از تنظیم بازار و نظارت بر آن، کنترل مشکلات ناگهانی مانند افزایش ناگهانی قیمت و کاهش مقدار عرضه در برهه‌ای خاص، تنظیم استانداردهای سودمند در تولید و عرضه کالا، ترویج عدالت و انصاف و... است.

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، اقتصاد کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهید باهنر، کرمان، ایران nasibehzareei@yahoo.com

دولت از صندوق جبران می‌شود. صندوق یادشده را خود کشاورزان و تولیدکنندگان زمانی که قیمت بیشتر از قیمت هدف است، پر می‌کنند. در سیاست ذخیره احتیاطی، هنگامی که عرضه محصول یا کالا افزایش یابد، دولت به‌عنوان خریدار در بازار ورود می‌کند و محصول مازاد در بازار را که باعث کاهش قیمت واقعی محصول می‌شود، خریداری می‌کند. در برخی موارد، قیمت دریافتی توسط تولیدکننده (کشاورز) بسیار کمتر از قیمت تعیین شده است. در این صورت دولت مابه‌التفاوت قیمت را با عنوان پرداخت جبرانی به تولیدکننده پرداخت می‌کند.

ذخیره‌سازی به دلایل مختلفی مانند تأثیرگذاری بر بازار بین‌المللی، تنظیم بازار داخلی و کاهش ریسک قحطی صورت می‌پذیرد. با وجود تحریم‌های شدید، شرایط اقتصادی در چندین سال اخیر، شیوع ویروس کرونا و جنگ روسیه و اوکراین، برقراری تنظیم بازار و کاهش ریسک در هر نوع کمبود مواد غذایی، در آینده امنیت اقتصادی موضوعی مهم قلمداد می‌شود. در جدول زیر گزارشی از دلایل ذخیره‌سازی کالاهای اساسی ذکر شده است.

مانند تثبیت قیمت دریافتی تولیدکنندگان و تثبیت قیمت دریافتی صادرکنندگان به کار می‌رود. در این نوع سیاست، قیمت کالا و محصول ثابت باقی می‌ماند و تغییر آن منوط به پیشنهاد دولت یا تصویب مجلس است. قیمت کف و قیمت سقف به ترتیب برای حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان اجرایی می‌شود. اگر قیمت محصول بسیار پایین‌تر از هزینه تمام‌شده آن باشد، دولت با تعیین قیمت کف برای آن محصول از ضرر بیش از اندازه تولیدکننده جلوگیری می‌کند. در برخی موارد، قیمت کالا و محصول در بازار بسیار بیشتر از قیمت واقعی آن است. بنابراین، دولت با تعیین قیمت سقف در بازار ورود می‌کند و مانع از کاهش منفعت مصرف‌کنندگان می‌شود.

در قیمت تضمینی، دولت با احتساب هزینه‌های تولید محصول اغلب برای کالاهای استراتژیک مانند گندم، ذرت و... قیمت مشخصی در نظر می‌گیرد و با قیمت تعیین شده اقدام به خرید کالا و محصول از تولیدکنندگان می‌کند. در سیاست صندوق تثبیت قیمت و درآمد، ضرر تولیدکنندگان در صورت پایین بودن قیمت بازار از قیمت هدف، توسط

جدول ۱- دلایل ذخیره‌سازی کالاهای اساسی به صورت کلی

اهداف	دلایل ذخیره‌سازی
حمایت از قیمت صادرکننده (کشورهای صادرکننده عمده) ایفای نقش سیاست‌گذار بین‌المللی کالا (آمریکا و چین)	تأثیرگذاری بر بازار بین‌المللی
تولید و حمایت از تولیدکننده	تنظیم بازار داخلی
حمایت از تمام مصرف‌کننده‌ها	
حمایت از اقشار ضعیف و کم‌درآمد	کاهش ریسک قحطی
تداوم عرضه مناسب کالا	
کاستن از تأثیرات عوامل کاهش‌دهنده تولید طبیعی مانند خشک‌سالی	
مقابله با کاهش دسترسی به واسطه جنگ یا تحریم	
کنترل افزایش قیمت کالا در داخل	
کنترل افزایش یا کاهش قیمت در سطح بین‌المللی	

مأخذ: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی، ۱۳۹۴

مجلس شورای اسلامی رسید، محصولات گندم، برنج، جو، چغندر، پنبه و ش، دانه‌های روغنی، چای، سیب‌زمینی، پیاز و حبوبات به‌عنوان کالاهای اساسی کشاورزی در نظر گرفته شده‌اند. همچنین، دولت هرساله در بخش‌نامه‌های مختلف اقلامی را به‌عنوان کالاهای اساسی معرفی می‌کند. در اوایل اردیبهشت سال ۱۳۹۳، در بخش‌نامه‌ای کالاهای اساسی و حساس را به دو گروه تقسیم کرد. کالاهای کشاورزی در اولویت اول عبارت از گوشت قرمز، گندم، آرد، نان، برنج، روغن نباتی، شکر، کره، جو، ذرت، کنجاله سویا، گوشت مرغ، شیرخشک صنعتی و خام است. کالاهای با اولویت دوم نیز عبارت از پنیر، ماست و تخم‌مرغ است (کالاهای واکسن دامی، کاغذ چاپ و مطبوعات، روغن موتور، LAB، دوده، لاستیک، پلی‌اتیلن، شمش فولادی، انواع ورق، میل‌گرد، تیرآهن، مس کاتد، شمش آلومینیم، سرب، سیمان خاکستری، کاشی، شیشه جام، خودروی سبک، تراکتور و کمباین، پمپاچال و فریزر، ماشین لباس‌شویی و تلویزیون نیز شامل اولویت دوم است، اما به دلیل خارج بودن از موضوع گزارش، بررسی نمی‌شوند). در جمع‌بندی‌ای کلی می‌توان کالاهای اساسی را شامل موارد زیر دانست.

یکی از رایج‌ترین روش‌های تنظیم بازار در کشور، ذخیره کالاهای اساسی است، اما محصولات کشاورزی را نمی‌توان به‌صورت نامحدود در انبارها نگهداری کرد. مدت ماندگاری محصولات کشاورزی متفاوت است.

تنظیم بازار، قیمت و مقدار تعادلی در راستای ایجاد تعادل برای حفظ رفاه حال مصرف‌کنندگان و حمایت از تولیدکنندگان در بازار را مشخص می‌کند که اغلب توسط دولت کنترل و نظارت می‌شود.

در سیاست‌های مرزی، هدف دولت کنترل تجارت از سه طریق یارانه، تعرفه و محدودیت است. هدف دولت در دادن یارانه تشویق به صادرات و واردات است. این موضوع زمانی اتفاق می‌افتد که یک نوع کالا و محصول در داخل کمتر یا بیشتر از میزان تقاضای آن باشد. در اعمال تعرفه و محدودیت نیز هدف اصلی دولت حمایت از کالاهای داخلی است که با بستن تعرفه و قرار دادن محدودیت، مانع ورود کالاهای خارجی به داخل کشور می‌شود.

تنظیم بازار بیشتر درباره کالاهای اساسی و استراتژیک اعمال می‌شود (درباره دیگر کالاها، تنظیم بازار کالاهای اساسی اغلب به‌صورت نظارت و پیگیری انجام می‌شود). برای درک بهتر تنظیم بازار و عملکرد آن، لازم است کالاهای اساسی معرفی و شناسایی شوند. بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، کالاهای اساسی در اغلب مناطق دنیا طبق رژیم غذایی بیشتر مردم بر پایه محصولات برنج، گندم، سیب‌زمینی، محصولات حیوانی مانند گوشت، شیر، تخم‌مرغ، پنیر و ماهی است.

در ایران نیز طبق قانون تضمین خرید محصولات اساسی که در ۲۱ شهریور سال ۱۳۶۸ به تصویب

جدول ۲- فهرست کالاها و محصولات اساسی در بخش کشاورزی

محصولات و نهاده‌های اساسی	درشت‌مغذی مورد نیاز
حیوانات زنده: گاو، گوسفند، بز، مرغ و جوجه	پروتئین
محصولات حیوانی: اسپرم گاو و نطفه زنده	
انواع گوشت: گاو، گوساله، گوسفند، مرغ و ماهی	
لبنیات و تخم‌مرغ	
غذای دام: کنجاله سویا و دیگر تفاله‌های صنعتی	
دانه‌های روغنی	چربی
روغن‌های نباتی و حیوانی: روغن سویا، روغن نخل (پالم) و روغن آفتاب‌گردان	
انواع غلات: گندم، جو، ذرت، برنج و ارزن	کربوهیدرات
قند و شکر	

مأخذ: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۹

۱- تنظیم بازار

در راستای اجرای قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی، شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران در سال ۱۳۹۳ به وزارت جهاد کشاورزی منتقل شد و اکنون به‌عنوان زیرمجموعه این وزارتخانه، اقدامات و فعالیت‌های متفاوتی مانند خرید تضمینی، خرید، حمل، واردات و توزیع، اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی تولید و مصرف گندم، آرد و نان، تنظیم بازار داخلی، تأمین و حفظ موجودی ذخایر استراتژیک کالاهای اساسی و پرمصرف مردم دست‌کم معادل مصرف ۲ ماه کشور و حمایت از ایجاد و احداث تأسیسات نگهداری و ذخیره‌سازی کالاهای اساسی شامل افزایش ظرفیت سیلوها، انبارها، سردخانه‌ها و مخازن توسط بخش خصوصی را بر عهده دارد (تارنمای شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران). سازمان بعدی برای تنظیم بازار بخش کشاورزی در کشور، سازمان مرکزی تعاونی روستایی است. این سازمان با داشتن دو زیرمجموعه دولتی (سازمان مرکزی تعاون

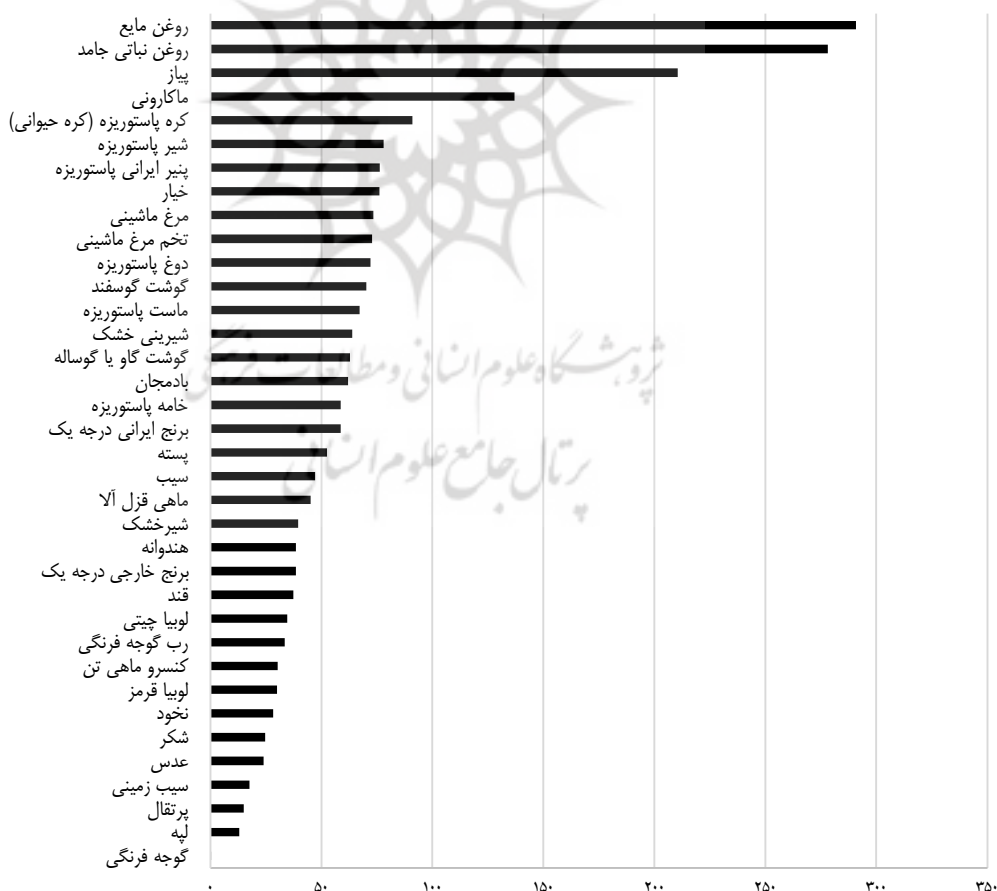
همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، انواع گوشت قرمز و مرغ، تخم‌مرغ، شیر و فرآورده‌های آن، گندم، سویا، ذرت، دیگر دانه‌های روغنی، برنج، قند و شکر از کالاهای اساسی کشور شمرده می‌شوند. هدف از بررسی تنظیم بازار و ذخیره کالاهای اساسی با اشاره به کالاهای اساسی و محصولات بخش کشاورزی، ارائه راهکارهای راهبردی و پیشنهادات برای ارتقا و بهبود روند تنظیم بازار است. در گزارش حاضر به این پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود. مدیریت و تنظیم بازار کالاهای اساسی را چه سازمان یا ارگانی انجام می‌دهد؟ میزان تغییرات ذخایر کالاهای اساسی در سال ۱۴۰۱ به چه صورت بوده است؟ قانون هدفمندسازی یارانه‌ها چه اثری بر تنظیم بازار و عملکرد شرکت‌های دولتی داشته است؟ در این راستا، این گزارش در چهار بخش به این شرح تهیه شده است. پس از بیان مقدمه، تنظیم بازار و هدف آن شرح داده می‌شود. سپس به امکان‌سنجی ذخایر کالاهای اساسی پرداخته می‌شود. در نهایت، پس از گزارش مقدار ذخیره کالاهای اساسی و راهبردی در کشور، نتیجه‌گیری و راهکارهای پیشنهادی ارائه می‌شود.

خوراک دام، طیور و آبزیان، مواد پروتئینی حیوانی، کمک به عمران، احیا و اصلاح مراتع برای افزایش تولید، حمایت از تولیدکننده، مصرف‌کننده و صنایع وابسته و خرید تضمینی مواد علوفه‌ای و محصولات پروتئینی دامی است (تارنمای شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور).

در ادامه، نمودار تغییرات قیمت محصولات و کالاهای اساسی در ۱۱ ماه اول سال ۱۴۰۱ گزارش می‌شود. نوسانات و روند افزایشی قیمت این کالاها و ناتوانی تأمین نیازهای اولیه دهک‌های پایین درآمدی جامعه، مهم‌ترین دلیل اقدام به تنظیم بازار برای کالاهای اساسی است.

روستایی ایران) و غیردولتی (شبکه تعاونی روستایی ایران) در دستیابی بخش کشاورزی به اهداف خود یعنی خرید محصولات استراتژیک و ایجاد پایداری در آن، تنظیم بازار و توسعه پایدار در روستاها همکاری می‌کند (تارنمای سازمان مرکزی تعاونی روستایی). شرکت سهامی پشتیبانی امور دام به‌عنوان شرکت مباشر دولتی نیز وظیفه تنظیم کالاهای اساسی در کشور را بر عهده دارد. این شرکت با ادغام شرکت‌های گوشت و طیور، فعالیت خود را از سال ۱۳۷۶ آغاز کرد. هدف اصلی از تشکیل این شرکت، تهیه، تولید، نگهداری، توزیع، پشتیبانی و تنظیم بازار انواع

نمودار ۱- تغییرات قیمت کالاهای اساسی از فروردین تا بهمن سال ۱۴۰۱

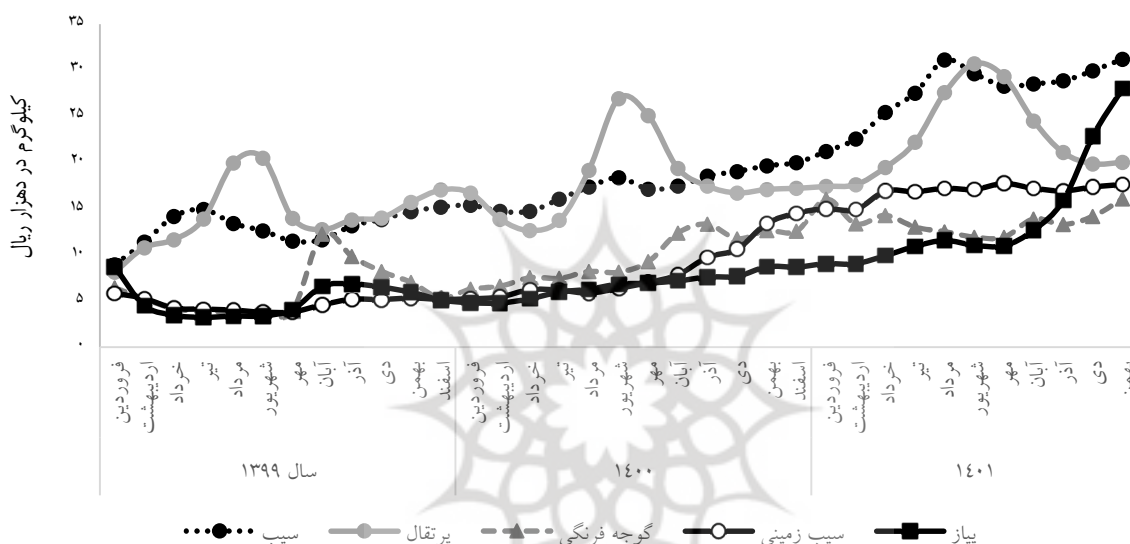

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۴۰۱

دلایل تنظیم بازار وجود قیمت‌های مارپیچی یا همان نوسانات شدید قیمتی محصولات کشاورزی در بازار است. در نمودار زیر، روند قیمتی ۵ محصول پرمصرف کشور^۱ برای نمایش بهتر نوسان قیمتی گزارش شده است.

همان‌طور که در نمودار بالا مشاهده می‌شود، بیشترین افزایش قیمت در ۱۱ ماه سال ۱۴۰۱، مربوط به روغن مایع نزدیک به ۲۹۵ درصد و کمترین آن مربوط به محصول گوجه‌فرنگی با ۰/۳ درصد افزایش است. همان‌طور که گفته شد، از

نمودار ۲- نوسانات قیمت پیاز، سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی، پرتقال و سیب از فروردین ۱۳۹۹ تا بهمن سال ۱۴۰۱

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۴۰۱

هرساله قیمت محصولات کشاورزی به نسبت کالاهای دیگر بخش‌های اقتصادی، نوسانات بالایی داشته است. برای رفع این نوسانات، انواع سیاست‌های تنظیم بازار مورد بحث قرار می‌گیرد.

۲- امکان‌سنجی ذخیره کالاهای اساسی

یکی از رایج‌ترین روش‌های تنظیم بازار در کشور، ذخیره کالاهای اساسی است، اما محصولات کشاورزی را نمی‌توان به‌صورت نامحدود در انبارها نگهداری کرد. مدت ماندگاری محصولات کشاورزی

طبق نمودار بالا، ۵ محصول پیاز، سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی، پرتقال و سیب دارای نوسان قیمتی شدیدی هستند. وجود قیمت‌های مارپیچی و پرنوسان تنها مختص سال ۱۴۰۱ یا چند سال اخیر نیست. بنابراین، نمی‌توان دلیل نوسانات بالای قیمتی محصولات کشاورزی را که مشمول بالای ۸۰ درصد کالاهای اساسی و ضروری هر خانوار است، جنگ روسیه و اوکراین یا افزایش شدت تحریم‌ها دانست. با بررسی روند قیمت‌ها و مرور اخبار گذشته محصولات کشاورزی، به این واقعیت پی می‌بریم که

۱. این ۵ محصول تنها برای نمایش نوسان قیمت گزارش شده است.

گلخانه‌ها آغاز می‌شود و تا مصرف ادامه می‌یابد. برای مثال، می‌توان انواع آفات، امراض، پرنده‌گان و... را نام برد.

رعایت نکردن اصول تولید، برداشت، انتقال و انبارداری سبب ایجاد ضرر پس از ذخیره‌سازی می‌شود؛ زیرا اگر نگهداری مناسب امکان‌پذیر نباشد، محصول پیش از مصرف خراب می‌شود. بنابراین، ذخیره‌سازی مؤثر در محصولات کشاورزی نیازمند بررسی نوع محصول، رعایت اصول و قوانین انبارداری و انبار و سردخانه‌های اختصاصی و مجهز است. برای مثال، محصولاتی مانند سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی و... با ماندگاری پایین نیازمند سردخانه با دمای مناسب هستند که هریک از این موارد، خود هزینه‌بر است. در ادامه، تعداد و مساحت انبارها و سردخانه‌های کشور برای تمام کالاها گزارش می‌شود.

متفاوت است. برای برخی از میوه‌ها و سبزیجات فقط چند روز، برای بیشتر غده‌ها و پیازها چند ماه و برای دانه‌های غذای خشک یا دیگر دانه‌ها بیش از یک سال است.

اغلب محصولات بخش کشاورزی را می‌توان با خنک نگه داشتن انبار یا به‌نوعی قرار دادن در سردخانه‌ها برای مدت بیشتری نگه داشت و ماندگاری آن را بالا برد، اما تطبیق شرایط آب‌وهوایی برای هر محصول، هزینه‌بر و نیازمند سردخانه‌های مجهز و دستگاه‌های تخصصی است. همچنین، محصولات کشاورزی باید به‌نحوی در انبار و سردخانه نگهداری شوند که ظاهر جذاب و طعم اولیه خود را حفظ کنند. افزون‌بر شرایط آب‌وهوایی عوامل متعدد دیگری برحسب نوع محصول وجود دارد که برای عدم ماندگاری آن محصول تهدید شمرده می‌شود. این تهدید از فرایند تولید در مزارع و

جدول ۳- تعداد و مساحت انبارها و سردخانه‌های کشور از سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۱ (برحسب مترمربع)

سال	۱۳۷۷	۱۳۸۰	۱۳۸۲	۱۳۸۵	۱۳۸۸	۱۳۹۱*
تعداد کارگاه‌ها	۴۵۲	۳۷۷	۳۵۷	۳۷۸	۳۹۳	۶۴۳
مساحت انبارهای کشور	۳۵۸۴۸۹۱	۳۳۲۸۳۲۷	۲۹۷۳۴۵۴	۳۵۸۲۷۷۱	۳۵۲۴۹۸۳	۶۲۱۸۸۶۵
مساحت انبارهای روباز	۲۵۶۰۳۲۱	۲۰۸۶۸۱۶	۱۷۳۲۳۹۵	۱۸۶۰۵۵۷	۲۰۳۰۹۹۱	۴۳۰۷۵۷۹
تعداد انبارهای هانگار	۲۵۰	۲۶۵	۲۸۰	۲۱۶	۴۰۷	۲۸۵
مساحت انبارهای هانگار	۳۷۴۵۴۳	۳۰۸۳۰۵	۴۴۶۵۲۰	۵۹۷۳۸۵	۴۸۷۷۱۲	۴۵۰۸۴۴
تعداد انبارهای سالی	۱۲۷۹	۱۱۵۳	۹۷۲	۱۴۰۸	۱۳۲۶	۱۸۵۹
مساحت انبارهای سالی	۶۵۰۰۲۷	۹۳۳۲۰۶	۷۹۴۵۳۹	۱۱۲۴۸۲۹	۱۰۰۶۲۸۰	۱۴۶۰۴۴۲
تعداد کارگاه‌ها	۳۱۴	۳۲۹	۴۲۰	۴۴۲	۴۳۴	۵۳۷
تعداد سالن‌های سرد	۲۶۱۰	۲۷۵۷	۳۰۳۹	۳۳۵۸	۳۸۹۹	۴۵۱۶
مساحت سالن‌های سرد	۷۱۸۲۰۲	۱۰۲۰۹۵۳	۸۴۲۱۷۹	۸۶۵۶۱۴	۹۹۹۵۷۱	۱۳۷۳۴۳۲
ظرفیت	۸۲۹۴۷۷	۱۰۲۶۸۷۶	۱۰۵۰۴۷۴	۱۰۹۱۳۸۹	۱۱۸۳۵۹۷	۱۵۲۰۰۷۷

*آخرین آمار گزارش شده در تارنمای مرکز آمار ایران مربوط به سال ۱۳۹۱ است.

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۱

نکته شایان توجه در این باره، عدم توزیع مناسب انبارهای دولتی و خصوصی در استان‌ها بر اساس پراکندگی جمعیت است. برای مثال، شهر جیرفت در استان کرمان دارای سوله با ظرفیت ۱۰۰ هزار تن است در حالی که جمعیت این شهر تنها حدود ۱۳۰ هزار نفر است، اما شهرهای بزرگی مانند تهران با کمبود انبار برای تأمین به موقع کالاهای اساسی در بازار مواجه هستند که اغلب برای این نوع شهرها با تمرکز بالای جمعیت، از استان‌های حامی استفاده می‌کنند. این توزیع نامناسب انبارها و بی‌توجهی به محل ساخت انبار و سردخانه‌ها باعث افزایش هزینه‌های حمل و نقل می‌شود. انبار کردن کالاهای اساسی وارداتی پس از تخلیه در بندر امام خمینی^(۵) و عدم انتقال مستقیم و توزیع آن‌ها در انبارهای سراسر کشور نیز بر شدت این مسئله افزوده است. در ادامه، توزیع انواع گوشت در انبارها و سردخانه‌های در دسترس بر اساس گوشت‌های مرغ، گوساله و گوسفند داخلی و وارداتی به تفکیک استان‌ها گزارش می‌شود.

در جدول بالا، تعداد و ظرفیت سالن‌های سرد و سردخانه‌ها، مساحت انبارهای سالی، مساحت انبارهای روباز و مساحت انبارهای هانگار در سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۱ افزایش یافته است. سالن‌های سرد بیشترین تعداد را در بین انبارها و سردخانه‌ها به تعداد ۴۵۱۶ در سال ۱۳۹۱ دارند و کمترین آن، مربوط به انبار هانگار به تعداد ۲۱۶ در سال ۱۳۸۵ است. دو شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران و پشتیبانی امور دام و سازمان تعاونی روستایی متولیان خرید و ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی اساسی و استراتژیک هستند. با توجه به حیطه اختیارات این شرکت‌ها در صورت نبود انبار و سردخانه کافی و مناسب، آن‌ها توانایی اجاره آن را از بخش خصوصی برای بیش از یک سال دارند. برای ذخیره‌سازی نهاده‌های دامی، تکلیف شرکت پشتیبانی امور دام در سال ۱۴۰۰ برای تأمین سوله مازاد بر ظرفیت استیجاری، حدود ۱ میلیون تن بوده که از این تکلیف، ۳۶۲۴۰۰ تن در استان‌ها اجاره شده و ظرفیت سوله تأمین‌نشده تا تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۲۲، ۶۳۷۶۰۰ تن است.

جدول ۴- کالاهای پروتئینی شرکت پشتیبانی امور دام پس از حواله‌های فروش به تفکیک استان‌ها در تاریخ

۱۴۰۱/۱۰/۰۱ (برحسب تن)

ردیف	استان	جمعیت (هزار نفر)	گوشت مرغ منجمد			گوشت گوساله منجمد			گوشت گوسفندی منجمد			
			داخلی	وارداتی	جمع	داخلی	وارداتی	جمع	داخلی	وارداتی	جمع	
۱	آذربایجان شرقی	۳۹۰۹	۲۱۰۱	۷۴۸	۲۸۴۹	۰	۱۱۰	۱۱۰	۰	۰	۰	۲۹۵۹
۲	آذربایجان غربی	۳۲۶۵	۱۳۵۵	۲۴	۱۳۷۹	۰	۱۴۲	۱۴۲	۰	۰	۰	۱۵۲۱
۳	اردبیل	۱۲۷۰	۵۴۰	۰	۵۴۰	۱۲	۸۰	۹۲	۴۸	۰	۴۸	۶۸۰
۴	اصفهان	۵۱۲۰	۸۶۳۸	۱	۸۶۳۹	۱۷۹۰	۲۰۵	۱۹۹۴	۲۴۰	۰	۲۴۰	۱۰۸۷۳
۵	البرز	۲۷۱۲	۴۱۴۴	۳۸۱	۴۵۲۲	۴۲۵	۵۷۶	۱۰۰۲	۵۷۲	۰	۵۷۲	۶۱۰۶
۶	ایلام	۵۸۰	۱۱۰	۱۵۵	۲۶۵	۰	۱۲۱	۱۲۱	۴۱	۰	۴۱	۴۲۷
۷	بوشهر	۱۱۶۳	۱۶۴۵	۷۵۴	۲۳۹۹	۱	۴۲۸	۴۲۹	۰	۰	۰	۲۸۲۸
۸	تهران	۱۳۲۶۷	۵۵۷۳	۲۱۳۷	۷۷۰۹	۵۰۹۹	۲۱۷۵	۷۳۷۴	۲۸۱	۵۵۵۰	۵۸۳۱	۲۰۸۱۴

ردیف	استان	جمعیت (هزار نفر)	گوشت مرغ منجمد			گوشت گوساله منجمد			گوشت گوسفندی منجمد		
			داخلی	وارداتی	جمع	داخلی	وارداتی	جمع	داخلی	وارداتی	جمع
۹	جنوب استان کرمان	—	۸۷۱	۹۷۰	۱۸۴۱	۴۵	۱۵۹	۲۰۴	۰	۰	۲۰۴۵
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۹۴۷	۱۵۶	۱۲۷	۲۸۳	۱	۴	۶	۱۴	۰	۳۰۳
۱۱	خراسان جنوبی	۷۶۸	۲۶۶	۰	۲۶۷	۷۱	۴۴	۱۱۵	۳۱	۰	۴۱۳
۱۲	خراسان رضوی	۶۴۳۴	۳۸۳۴	۴۷	۳۸۸۱	۶۶۵	۲۱	۶۸۷	۴۵۱	۰	۵۰۱۹
۱۳	خراسان شمالی	۸۶۳	۳۱۸۹	۴۰۵	۳۵۹۳	۱۸۲	۶۷	۲۴۹	۶۲۹	۰	۴۴۷۱
۱۴	خوزستان	۴۷۱۰	۸۷۱	۰	۸۷۱	۰	۳۵	۳۵	۰	۰	۹۰۶
۱۵	زنجان	۱۰۵۷	۸۶۸	۰	۸۶۸	۱	۴۰	۴۱	۲۲	۰	۹۳۱
۱۶	سمنان	۷۰۲	۸۰۸	۲۷	۸۳۵	۳۸	۳۹	۷۸	۱۴۷	۰	۱۰۶۰
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۷۷۵	۶۸۱	۰	۶۸۱	۹۱	۲۲	۱۱۴	۰	۰	۷۹۵
۱۸	فارس	۴۸۵۱	۵۱۸۷	۶۷۴	۵۸۶۱	۱۵۵۲	۳۶۹	۱۹۲۰	۱۹۱	۰	۷۹۷۲
۱۹	قزوین	۱۲۷۳	۱۷۳۳	۵۶	۱۷۸۹	۵۲۳	۵۲	۵۷۵	۲	۰	۲۳۶۵
۲۰	قم	۱۲۹۲	۵۹۷	۵۶۷	۱۱۶۳	۸۸۷	۹۸	۹۸۵	۴۲	۰	۲۱۹۰
۲۱	کردستان	۱۶۰۳	۴۵۴۵	۴۶	۴۵۹۱	۰	۱۵۸	۱۵۸	۰	۰	۴۷۴۹
۲۲	کرمان	۳۱۶۴	۱۰۰۶	۳	۱۰۰۹	۰	۲۱۲	۲۱۲	۰	۰	۱۲۲۱
۲۳	کرمانشاه	۱۹۵۲	۱۷۴۶	۴۲۵	۲۱۷۱	۲۶	۲۶	۵۲	۸	۰	۲۲۳۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۷۱۳	۱۶	۱۳	۲۹	۲۱	۲۵	۴۶	۱۹	۰	۹۴
۲۵	گلستان	۱۸۶۸	۱۸۵۲	۲۴	۱۸۷۶	۱۱۴	۴۵	۱۵۹	۱۳۲	۰	۲۱۶۷
۲۶	گیلان	۲۵۳۰	۱۱۴۸	۰	۱۱۴۸	۰	۹۵	۹۵	۰	۰	۱۲۴۳
۲۷	لرستان	۱۷۶۰	۱۷۳۷	۹۴	۱۸۳۱	۲۵۲	۱۰۹	۳۶۱	۱۴۰	۰	۲۳۳۲
۲۸	مازندران	۳۲۸۳	۶۵۶۷	۰	۶۵۶۷	۲۱	۱۰۷	۱۲۸	۴۶	۰	۶۷۴۱
۲۹	مرکزی	۱۴۲۹	۲۷۰۳	۱۲۸	۲۸۳۲	۶۱۲	۱۲۴	۷۳۶	۱۲۵	۰	۳۶۹۳
۳۰	هرمزگان	۱۷۷۶	۹۰	۴۳۱	۵۲۱	۰	۸۸	۸۸	۰	۰	۶۰۹
۳۱	همدان	۱۷۳۸	۹۸۰	۷۳۳	۱۷۰۳	۱۸۸	۱۵۲	۳۴۰	۴۰	۰	۲۰۸۳
۳۲	یزد	۱۱۳۸	۱۸۱۹	۱۹۲۴	۳۸۰۳	۱۷۸۴	۲۴۹	۲۰۳۲	۵۸۵	۰	۶۴۲۰
	مجموع	۶۷۴۳۶	۱۰۸۹۱	۷۸۳۲۵	۱۶۴۰۱	۶۱۷۷	۲۰۵۸۰	۹۰۷۵	۲۸۱	۰	۹۳۵۶

در پراکندگی و ساخت انبارها و سردخانه‌ها نسبت به جمعیت و مساحت هر استان است.

۳- ذخیره کالاهای اساسی و راهبردی

همان‌طور که گفته شد، هدف از تنظیم بازار ایجاد تعادل در آن است. این تعادل با کنترل یا کاهش نوسانات در متغیرهای اصلی مانند قیمت و مقدار

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، استان خوزستان با ۴۷۱۰ هزار نفر جمعیت، دارای ۹۰۶ تن گوشت سفید و قرمز ذخیره است. استان خراسان شمالی با ۸۶۳ هزار نفر، ۴۴۷۱ تن و استان مازندران با ۳۲۸۳ هزار نفر، ۶۷۴۱ تن ذخیره انواع گوشت دارند. این عدم تناسب در ذخیره گوشت قرمز و سفید ناشی از دو مورد میزان تقاضای مردم برای این محصولات یا عدم تناسب

مصرف‌کنندگان از قیمت محصولات و کالاها، افزایش ناگهانی محصولات و کالاها در برهه زمانی خاص و کاهش شدید قیمت آن (به‌خصوص هنگام برداشت محصولی خاص در مناطق مختلف کشور) ... وجود دارد که نیاز است تنظیم بازار با قدرت و دقت بالاتری اجرا شود. در ادامه، فهرست ذخایر به تفکیک محصولات در 6 ماه نخست دو سال پیاپی 1400 و 1401 گزارش شده است.

ایجاد می‌شود. اهمیت این موضوع به‌خصوص در بخش کشاورزی به‌اندازه‌ای است که در دنیا، تمام دولت‌ها برای حفظ رفاه حال مصرف‌کنندگان و حمایت از تولیدکنندگان در بازار ورود می‌کنند. در کشورهای با نظام اقتصادی مختلط دلایل بسیاری مانند نبود تعادل در بازار، فقدان رضایت تولیدکنندگان از قیمت محصولات و کالاها و بالا بودن قیمت نهاده‌های تولید، فقدان رضایت

جدول 5- مقایسه واردات کالاهای اساسی از گمرک (بندر امام خمینی^(ه)) مربوط به شرکت پشتیبانی امور دام در 6

ماه نخست سال‌های 1400 و 1401

ردیف	نام کالا	6 ماه نخست سال 1400			6 ماه نخست سال 1401			درصد تغییرات		
		وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	ارزش (هزار میلیارد ریال)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	ارزش (هزار میلیارد ریال)	وزن	ارزش (دلار)	ارزش (ریال)
1	گندم	1083	163	15	1071	463	77	-1/1	184	413
2	جو دامی	696	210	8	192	81	10	-72	-61	25
3	ذرت	3451	1206	50	3294	1360	232	-5	13	264
4	برنج	0	0	0	6	0/006	0/0003			
5	دانه روغنی سویا	1554	1031	43	1522	1145	211	-2	11	390
6	روغن خام سویا	109	144	6	11	13	0/6	-89	-91	
7	رون پالم اولئین	153	168	7	144	243	58	-6	45	728
8	روغن خام آفتاب‌گردان	149	218	9	91	135	5	-39	-38	-44
9	شکر خام	322	146	6	600	325	81	86	122	1250
10	کنجاله سویا	1492	832	34	637	355	81	-57	-57	138
	مجموع	9009	4118	178	7568	4126	764	-16	0/2	329

13، مثبت 11 و منفی 57 درصد تغییر کرده است. وزن کل واردات کالاهای اساسی از گمرک توسط شرکت پشتیبانی امور دام و شرکت بازرگانی دولتی ایران در 6 ماه نخست سال‌های 1400 و 1401، 16 درصد کاهش یافته است. ارزش دلاری و ریالی کالاها نیز به ترتیب

طبق جدول شماره 5، وزن کالاهای گندم، جو دامی، ذرت، دانه روغنی سویا و کنجاله سویا در 6 ماه نخست دو سال مورد بررسی به ترتیب 1/1، 0/72، 0/5، 2 و 57 درصد کاهش یافته است، اما ارزش هریک از این محصولات به ترتیب مثبت 184، منفی 61، مثبت

طبق این دستورالعمل، ذخایر استراتژیک باید به ۵۰ درصد کاهش یابد و مقرر شد که ۲۰ درصد از ذخایر در بازار به فروش رسد و ۳۰ درصد بقیه، در قالب فروش یا نگهداری به بخش خصوصی انتقال یابد. طبق این دستور، فهرست تغییر ذخایر راهبردی و استراتژیک کالاهای اساسی به شرح زیر است.

۰/۲ و ۳۲۹ درصد افزایش داشته است. بخش عمده‌ای از این افزایش قیمت ناشی از قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و تورم داخلی است. در دی سال ۱۴۰۱، حسب دستور ریاست محترم جمهوری، ذخایر کالاهای اساسی به سقف ۸۰ درصد (۵۰ درصد بخش دولتی و ۳۰ درصد بخش غیردولتی) کاهش یافت.

جدول ۶- میزان ذخایر مصوب، ذخایر کنونی و مازاد ذخایر کالاهای راهبردی و استراتژیک در تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۸ (برحسب هزار تن)

شرکت بازرگانی دولتی ایران							
ردیف	کالا	تکلیف شعام	موجودی انبار	در راه تخلیه	میزان کسری/مازاد	تکلیف ابلاغ شده	میزان کسری/مازاد نهایی
۱	گندم	۵۰۰۰	۴۹۴۲	۱۰۸	+۵۰	۲۵۰۰	+۲۵۵۰
۲	روغن	۶۰۰	۷۷۲	۰	+۱۷۲	۳۰۰	+۴۷۲
۳	شکر	۵۰۰	۲۶۲	۱۳۷	-۱۰۱	۲۵۰	+۱۴۹
۴	برنج	۶۰۰	۵۵۰	۰	-۵۰	۳۰۰	+۲۵۰
شرکت پشتیبانی امور دام							
ردیف	کالا	تکلیف شعام	موجودی انبار	در راه تخلیه	میزان کسری/مازاد	تکلیف ابلاغ شده	میزان کسری/مازاد نهایی
۱	ذرت دامی	۱۵۰۰	۶۲۰	۱۶۰۷	+۷۲۸	۷۵۰	+۱۴۷۷
۲	کنجاله سویا	۱۰۰۰	۱۴	۸۳۱	-۱۵۵	۵۰۰	+۳۴۵
۳	جو دامی	۷۰۰	۷۰	۱۱۸۵	+۵۵۵	۳۵۰	+۹۰۵
۴	گوشت قرمز	۴۰	۴۳	۰	+۳	۲۰	+۲۳
۵	گوشت مرغ	۷۰	۸۱	۰	+۱۱	۳۵	+۴۶

برابر ۵/۰۵ میلیون تن است. این مقدار ۵۰ هزار تن بیشتر از تکلیف شورای عالی امنیت ملی است. همچنین، ۲/۵ میلیون تن نیز تکلیف ابلاغ شده پس از کاهش ۵۰ درصدی ذخایر راهبردی است. در نهایت، ۲۵۵۰ هزار تن مازاد گندم در کشور وجود دارد. مازاد کل کالاهای اساسی در شرکت بازرگانی دولتی ایران ۳۴۲۱ و در شرکت پشتیبانی امور دام ۲۷۹۶ هزار تن است.

طبق جدول شماره ۶، تکلیف شورای عالی امنیت ملی برای واردات گندم تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۸، ۵ میلیون تن است. از این مقدار، ۴/۹ میلیون تن در تاریخ یادشده تأمین و توسط شرکت بازرگانی دولتی ایران در انبار ذخیره شده است. ۱۰۸ هزار تن از محصول گندم نیز در تاریخ مورد بررسی در حال تخلیه بوده است. بنابراین، مجموع موجودی گندم در انبار و در حال تخلیه

شرایط اقتصادی نامناسب، ذخیره اضطراری کالاهای اساسی تضمینی برای دسترسی دهک‌های درآمدی پایین و گروه آسیب‌پذیر جامعه به مواد غذایی اصلی و کالاهای اساسی است.

سیاست حمایتی ذخیره احتیاطی و اضطراری کالاهای اساسی افزون‌بر امنیت غذایی باعث اطمینان خاطر در افراد جامعه می‌شود و از نظر روانی تأثیرات مثبتی دارد. در دسترس بودن مواد غذایی اصلی و موردنیاز افراد سبب می‌شود که جامعه از هر نوع تنش درباره احتمال کمیابی مواد غذایی و قحطی دور بماند. ذخیره کالاهای اساسی و تزریق به موقع آن مانع افزایش قیمت کالاها در شرایط تورمی می‌شود. ذخیره‌سازی می‌تواند پس از خرید تضمینی و انبار کردن کالاها نیز صورت گیرد. در ادامه، توصیه و راهکارهایی ناظر بر شرایط پیش رو برای تنظیم بهتر بازار محصولات بخش کشاورزی در راستای تأمین امنیت غذایی پیشنهاد می‌شود.

ثبت و تدوین آمارنامه‌های دقیق در بخش کشاورزی: یکی از مهم‌ترین پایه‌های ایجاد تنظیم بازار، بررسی و استفاده از داده و آمار است. با ثبت آمار و اطلاعات به‌صورت واقعی و دقیق در بخش کشاورزی نه‌تنها بررسی وضع موجود در این بخش به‌راحتی ممکن می‌شود، بلکه سیاست‌گذاری‌های آینده نیز امکان‌پذیرتر و کاراتر می‌شود. ثبت و بررسی داده‌های تاریخی و سری زمانی سبب کاهش خطای تصمیمات و سیاست‌گذاری‌های آینده می‌شود. به‌عبارت‌دیگر، با تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات

سیاست ذخیره احتیاطی کالاهای اساسی به‌عنوان سیاست داخلی در تنظیم بازار افزون‌بر توانایی حمایت از تولیدکنندگان و حفظ رفاه مصرف‌کنندگان در آینده، امکان برقراری تأمین امنیت غذایی در جامعه را نیز فراهم می‌کند.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد راهکارها

در راستای ایجاد تنظیم و تعادل در بازار محصولات اساسی و کشاورزی، سیاست‌های مختلفی استفاده شده است. اغلب سیاست‌های داخلی تنظیم بازار به‌صورت درمان کوتاه‌مدت در بخش کشاورزی به دو دسته قیمت‌گذاری و ذخیره‌سازی تقسیم می‌شود. سیاست‌های قیمت کف و سقف یا تثبیت قیمت به‌تمامی وابسته به قیمت و سیاست‌های قیمت‌گذاری است و در شرایط بد اقتصادی یا نوسانات و تورم بالا کارایی زیادی ندارد.

سیاست ذخیره احتیاطی کالاهای اساسی به‌عنوان سیاست داخلی در تنظیم بازار افزون‌بر توانایی حمایت از تولیدکنندگان و حفظ رفاه مصرف‌کنندگان در آینده، امکان برقراری تأمین امنیت غذایی در جامعه را نیز فراهم می‌کند. با ذخیره احتیاطی امکان حفظ ثبات و پایداری در دسترسی به مواد غذایی مغذی و سالم برای افراد جامعه وجود خواهد داشت. در شرایط بحرانی مانند شیوع ویروس کرونا، جنگ‌های بین‌المللی و

- حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در بخش کشاورزی: یکی دیگر از راه‌حل‌های ایجاد تعادل و تنظیم بازار، بهره بردن از شرکت‌های دانش‌بنیان در بخش کشاورزی است. وزارت جهاد کشاورزی با حمایت مالی و سیاسی از شرکت‌های دانش‌بنیان کارا و موفق در زمینه‌های تولید داده، بذره‌های پربازده، انواع سموم و کودهای شیمیایی نه‌تنها در تولید محصولات بخش کشاورزی کارا تر عمل خواهد کرد، بلکه توزیع کالاهای اساسی با کمترین درصد ضایعات در جابه‌جایی صورت می‌گیرد. ضروری است وزارت جهاد کشاورزی به همراه سازمان تحقیقات و توسعه کشاورزی و دیگر ارگان‌های مرتبط سعی در حمایت از این دسته از شرکت‌ها در بخش کشاورزی کنند. بهتر است نوع حمایت از این شرکت‌ها بر اساس کارایی و مهارت شرکت‌های یادشده باشد. همچنین، این وزارتخانه با همکاری بانک مرکزی در راستای گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان کشاورزی کارا، سعی بر فراهم کردن امکانات لازم و تسهیلات بلندمدت با سود پایین برای متقاضیان کند.

- حمایت از تولید داخلی: حمایت از تولید به شیوه‌های مختلف امکان‌پذیر است. افزایش قیمت خرید تضمینی و قیمت محصولات را می‌توان یکی از این روش‌ها ذکر کرد. افزایش قیمت خرید تضمینی کالاهای اساسی به‌رغم اینکه باعث افزایش حجم تولید می‌شود، منجر به افزایش قیمت دیگر کالاها و تشدید تورم در کشور نیز می‌گردد. بسیاری از دولت‌ها برای جلوگیری از این نوع

مقداری و قیمتی محصولات و کالاهای اساسی از تکرار دوباره اشتباهات جلوگیری می‌شود. این موضوع برای محصولات بخش کشاورزی که ماندگاری بالایی ندارند و فسادپذیر هستند، بسیار مهم است و باعث کاهش ضایعات در بخش کشاورزی می‌شود. ضروری است مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات وزارت جهاد کشاورزی سعی در تهیه داده‌ها به‌صورت دقیق‌تر و واقع‌گراتر کند. همچنین، داده‌های جمع‌آوری‌شده باید به‌راحتی قابل استخراج و هدفمند باشند.

- مدیریت هوشمند بازار و توزیع کالاهای اساسی در کشور: تنوع اقلیمی و اکولوژیکی کشور، فاصله بین تولید تا مصرف محصولات کشاورزی، فسادپذیر بودن کالاهای اساسی، پیچیدگی توزیع کالاها و فقدان مدیریت درست آن‌ها و درنهایت، پویا بودن مسائل بخش کشاورزی سبب ناکارا شدن زنجیره تأمین شده است. آثار جانبی ناکارایی این زنجیره نیز ایجاد نااطمینانی برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان است. برای ایجاد بازاری با قیمت‌های ثابت، ایجاد آرامش در بین مصرف‌کنندگان و اطمینان از فروش محصولات بین تولیدکنندگان، مدیریت هوشمند بازار از مراحل کشت تا عرضه در بازار برای قابل دسترس بودن محصولات توسط مصرف‌کنندگان با کاهش نقش واسطه‌ها الزامی است. پیشنهاد می‌شود وزارت جهاد کشاورزی با مشخص کردن مقدار تولیدات و مصرف به تفکیک هر شهر، سعی در تعیین و ارائه الگوی تولید به تولیدکنندگان در سطح کلان کند.

- شرکت پشتیبانی امور دام،
<https://iranslal.com/%d8%aa%d8%a7%d8%b1%db%8c%d8%ae%da%86%9%87/>
- مرکز آمار ایران،
<https://www.amar.org.ir/statistical-information>
- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۹).
- معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی. (۱۳۹۴). دفتر مطالعات زیربنایی.

تورم، سیاست‌های حمایتی مانند ارائه نهاده‌ها، بذر، کود شیمیایی و سم با قیمت پایین یا رایگان، اعطای وام بلاعوض و کم‌بهره و دیگر خدمات حمایتی را در بخش کشاورزی در راستای حمایت از بهره‌برداران و کشاورزان اعمال کردند. تجارب ناشی از اعمال این نوع سیاست‌ها در کشور نشان داده است که ارائه نهاده‌ها و... باعث بروز فساد بیشتر و قاچاق در بخش کشاورزی شده است و کشاورزان از کمترین سود و حمایت برخوردار بوده‌اند. بنابراین، بهتر است دولت قیمت تضمینی کالاهای اساسی را افزایش دهد اما این کالاها را با یارانه بالا به تولیدکنندگان داخلی به فروش رساند. برای جبران این یارانه و افزایش درآمد دولت بهتر است وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صمت با همکاری دیگر ارگان‌ها و سازمان‌های مربوط، کشور را به سوآپ آرد و دیگر کالاهای اساسی در منطقه تبدیل کنند.

منابع

- بررسی عملکرد شرکت پشتیبانی امور دام در واردات کالاهای اساسی (۱۴۰۱). جلسه کرسی‌های راهبردی اقتصادی (۲).
- بررسی عملکرد شرکت پشتیبانی امور دام در واردات کالاهای اساسی (۱۴۰۱). جلسه کرسی‌های راهبردی اقتصادی (۳).
- بررسی عملکرد شرکت پشتیبانی امور دام در واردات کالاهای اساسی. (۱۴۰۱). جلسه کرسی‌های راهبردی اقتصادی (۱).